

Bilten

Broj 3, decembar 2010. g.

PREDSTAVNIŠTVO REPUBLIKE SRPSKE

USTANOVA ZA UNAPREĐENJE EKONOMSKE, NAUČNO-TEHNIČKE,
KULTURNE I SPORTSKE SARADNJE SA REPUBLIKOM SRBIJOM

IZDVAJAMO

INAUGURISAN NOVI PREDSEDNIK REPUBLIKE SRPSKE
ZAŠTO JE RS PRIVLAČNA ZA INVESTITORE

PROSLAVA JUBILEJA UNIVERZITETA U BANJALUCI
PREDSTAVLJAMO: OPŠTINA TREBINJE

PREDSTAVNIŠTVO REPUBLIKE SRPSKE U SRBIJI

Bulevar despota Stefana 4/IV
Beograd, Srbija
Tel: 00 381 11 324 6633
Faks: 00 381 11 323 8633
E-mail: predstavništvo@predstavnistvorsbg.rs

Sadržaj

U fokusu

Inaugurisan novi predsjednik RS	3
---	---

Investicije

Zašto je RS privlačna za investitore	5
Teslički Dević-teksti osnovao preduzeće u Vranju	6
Ponovo otvorena banjalučka „Boska“	6

Poljoprivreda

Ministar Bratić: Rezultati, planovi, ulaganja	7
---	---

Kultura

U susret Međunarodnom pozorišnom festivalu u Istočnom Sarajevu	9
Beogradska premijera predstave „Moj brat“	10
Promocija knjige Emira Kusturice u Banjaluci	10

Obrazovanje

Univerzitet u Banjaluci obilježava 35 godina rada	11
70 godina Poljoprivrednog fakulteta Univerziteta u Istočnom Sarajevu	13

Turizam

Banja Višegrad	15
--------------------------	----

Opštine RS

Trebinje	18
--------------------	----

U fokusu

Inaugurisan novi predsjednik RS

Polaganjem svečane zakletve pred poslanicima Narodne skupštine, Milorad Dodik je 15. novembra zvanično preuzeo dužnosti predsjednika Republike Srpske. Zakletvu su položili i potpredsjednici RS - Emil Vlajki i Enes Suljkanić.

Inauguraciji je prethodilo konstituisanje Skupštine RS u kojoj je za predsjednika ponovo izabran Igor Radojičić, a za potpredsjednike Snježana Božić i Ramiz Salkić.

Svečanoj ceremoniji u Narodnoj skupštini Republike Srpske prisustvovali su predsjednik Srbije Boris Tadić, strane diplomate u BiH, predstavnik Kancelarije visokog međunarodnog predstavnika i druge brojne zvanice.

Akcenti iz svečanog obraćanja

U obraćanju poslanicima predsjednik Dodik je rekao da je njegov cilj jaka, stabilna, demokratska i prosperitetna Republika Srpska koja pripada svim njenim stanovnicima, bez obzira na nacionalnu, vjersku ili bilo koju drugu, pa i stranačku pripadnost, te da svi zajedno treba da budu garancija neuništivosti, trajnosti i bezbjednosti RS kao sigurne kuće za sve.

„Bosna i Hercegovina je moguća samo sa Republikom Srpskom i nadležnostima koje su joj potvrđene Dejtonskim sporazumom“, naglasio je Dodik i pozvao sve relevantne političke predstavnike dva

entiteta i tri naroda na istinski dijalog čija mjera jesu ravnopravnost i uzajamno uvažavanje. Pri tome, politička platforma naših predstavnika u zajedničkim organima BiH trajno ostaju Ustav RS i Dejtonski sporazum sa njegovim aneksima.

„Ako je za pomirenje potrebna pravda, za pravdu je potrebna istina“, rekao je Dodik i dodao da istine ne mogu biti tri, nego samo jedna i da do nje vodi samo objektivni sud vremena izvan tekućih političkih manipulacija. Zatim je istakao da se RS izvinila za nevine žrtve i ponovio svoje lično žaljenje zbog svih patnji i stradanja, a posebno onih koje su skrivali njegovi sunarodnici.

U fokusu

„Nesporno je opredjeljenje RS za evropski put, ali mi smo spremni da uđemo u EU samo kao ravnopravni partneri sa identitetom i integritetom sticanim vijekovima,“ rekao je Dodik i naglasio da nas „od Evropske unije možda dijele i decenije pridruživanja“, ali da nas, istovremeno, „za njene države i narode vezuje duga istorija zajedničkih poduhvata na stvaranju slobodnijeg i pravednijeg svijeta“.

Zahvaljujući se građanima koji su mu u velikom broju poklonili izbornu pobjedu, ali i svima ostalim koje

Dodik i Tadić: Odnosi Srbije i Srpske

Predsjednik Dodik se posebno osvrnuo i na odnose sa Srbijom.

„Što se tiče naših odnosa sa Srbijom kao maticom srpskog naroda, još aktivnije ćemo sprovesti Sporazum o specijalnim i paralelnim vezama, da bi smo našu saradnju doveli na što viši nivo“, rekao je Dodik.

„Naše je legalno i legitimno pravo da vodimo računa o položaju srpskog naroda u čitavom regionu“, rekao je Tadić i dodao: „Milorad Dodik je moj prijatelj, ali i politički saradnik. Ono što je naša saglasnost to je da politika mira, saradnje i pomirenja nema alternativu.“

će, prema Ustavu, predvoditi u narednim godinama bremenitim brojnim unutrašnjim i

vanjskim iskušenjima, Dodik je poručio: „Spreman sam da odgovorim na sve izazove koji me čekaju kao predsjednika jer Republika Srpska je smisao mog političkog i životnog angažmana.“

Biografija Milorada Dodika

Milorad Dodik rođen je 1959. godine u Banjaluci. Osnovnu školu završio je u Laktašima, srednju u Banjaluci, a Fakultet političkih nauka, 1983. godine, u Beogradu.

Od 1986. do 1990. godine bio je predsjednik Izvršnog odbora opštine Laktaši.

Na prvim višestranačkim izborima, 1990. godine, izabran je za poslanika u Parlamentu Bosne i Hercegovine kao kandidat Saveza reformskih snaga.

U toku rata u BiH, kao poslanik u Narodnoj skupštini Republike Srpske, formirao je i vodio Klub nezavisnih poslanika. Po završetku rata formirao je Savez nezavisnih socijaldemokrata i od tada je njegov predsjednik.

Za poslanika u Narodnoj skupštini Republike Srpske ponovo je izabran 1997. godine. U januaru 1998. godine dobija mandat da sastavi Vladu Republike Srpske, a potom je i izabran za predsjednika Vlade Republike Srpske. Na toj dužnosti ostaje sve do januara 2001. godine.

Na opštim izborima 2000. godine bio je kandidat Stranke nezavisnih socijaldemokrata za predsjednika Republike Srpske.

Na opštim izborima 2002. izabran je po treći put za poslanika u Narodnoj skupštini RS, a u februaru 2006. godine za predsjednika Vlade Republike Srpske.

Treći put postaje predsjednik Vlade Republike Srpske u novembru 2006. godine, i tu dužnost obavlja sve do oktobra 2010. godine,

kada uz ubjedljivu podršku i povjerenje birača biva izabran za predsjednika Republike Srpske.

Svečani čin inauguracije novoizabranog predsjednika Republike Srpske obavljen je 15. novembra 2010. godine.

Investicije

Zašto je RS privlačna za investitore

Da Republika Srpska nudi najpovoljniji poslovni ambijent u okviru BiH, poznato je još od unazad četiri godine kada je aktuelna vlada uvela značajne poreske olakšice. A da se ne radi o pukoj impresiji, pokazali su egzaktni podaci da je u tome periodu preko sedam stotina privatnih firmi iz Federacije svoje sjedište preselilo na drugu stranu entitetske granice. Biznis očigledno ne priznaje unutrašnje, ali ni vanjske granice. Trend prekograničnog ne samo prenošenja nego i širenja poslova na najprofitabilnija područja dio je ekonomske tranzicije i tržišne logike, pa postepeno osvaja i ekonomije zapadnog Balkana.

Kako pokazuje anketa Smedia portala među biznismenima u Srbiji, RS se i u regionalnoj konkurenciji ističe kao jedno od najatraktivnijih mjesta za posao. Poslovni ljudi iz Beograda, Novog Sada, Niša, Čačka, Kraljeva

i kulturološke barijere kao inače u inostranstvu, nego prije svega o vrlo konkretnim ekonomskim i pravnim prednostima.

Stabilan kurs i niža stopa PDV-a

Neki od učesnika u anketi ističu da je stopa PDV-a u visini od 17 odsto među najnižim u okruženju. Drugi naglašavaju apsolutnu stabilnost nacionalne valute, odnosno konvertibilne marke, tako da su poslovni ljudi kao rijetko gdje zaštićeni od kursnih oscilacija. Treći apostrofiraju institucionalnu stabilnost i funkcionalnost vlade, kao i činjenicu da inostrani ulagači uživaju ista prava i obaveze kao i domaći, mogu da dovede svoje radnike te vrše prekogranični transfer profita bez ograničenja.

Više njih u prvi plan stavlja Investiciono-razvojnu banku u Banjaluci, koja pre-

itd. prave biznis u Sloveniji, Bugarskoj, Makedoniji, a neki idu i do Kine, ali najčešće biraju RS. Ne radi se samo o tome što u saradnji sa prekograničnim sunarodnicima ne nailaze na jezičke

duzetnicima, bez obzira odakle su, nudi povoljne kredite (niska kamatna stopa, dug grejs period, skraćene procedure), što nije slučaj ni u jednoj od bivših jugoslovenskih republika. Kao posebnu poslovnu prednost neki od anketiranih podvukli su da u RS ne postoji tzv. decentralizovana korupcija, koja u lancu započinje još od šalteriskih službenika i posebno obeshrabruje inostrane biznismene koji hoće da ulažu u zemlje u tranziciji.

Nova firma za 23 dana i 750 evra

Izuzetno povoljne nalaze ove ankete o prednostima pokretanja i širenja poslova u Srpskoj, objasnila je Danijela Pejić, portparol Ministarstva za ekonomske odnose i regionalnu saradnju RS. Za Smedia portal izjavila je: „Vlada RS kontinuirano radi na poboljšanju poslovnog ambijenta i prva je vlada na Balkanu koja je sprovela projekat ‚giljotina propisa‘... Ovaj proces rezultirao je smanjenjem operativnih troškova, uklanjanjem administrativnih prepreka i smanjenjem mogućih izvora korupcije na entitetskom nivou. Za pokretanje biznisa u RS potrebno je samo 23 dana i svega 1.475 KM, a potpunom primjenom Zakona o privrednim društvima postupak će biti skraćen na 12 dana.“

Investicije

Teslićki Dević-tekstil osnovao preduzeće u Vranju

Firma Dević-tekstil iz Teslića osnovala je u Vranju preduzeće Novo-tekstil za proizvodnju donjeg rublja, koje će zaposliti 130 radnika tekstilne struke.

Planirano je da se 97 odsto proizvodnje novoosnovanog preduzeća, posredstvom firme iz Teslića, izvozi u zemlje Evropske unije

Firma Dević-tekstil odlučila se da investira u Vranje jer su joj tu obezbijeđeni visokokvalifikovana tekstilna radna snaga, kao i siguran dobavljač kvalitetnog prediva – kompanija „Jumko“.

Predstavnici lokalne vlasti Vranja izrazili su zado-

voljstvo što je teslićka firma u Vranju prepoznala sredinu u koju treba ulagati.

Ponovo otvorena banjalučka „Boska“

Dodik je ukazao i na to da je „riješeno pitanje radnika koji su ranije bili zaposleni u ovom objektu, od kojih je jedan broj ostao da radi“.

U rekonstrukciju Robne kuće uložena su tri miliona evra, a najavljena su i nova ulaganja, posebno u uređenje vanjskog dijela „Boske“.

Robna kuća „Boska“ predstavlja svojevrstan simbol Banjaluke. Otvorena je 6. jula 1978. godine i još uvijek je jedna od najvećih robnih kuća na prostoru bivše Jugoslavije.

U Banjaluci je 11. novembra, nakon višemjesečne rekonstrukcije, svečano otvorena Robna kuća „Boska“.

Obnavljanje ove robne kuće predstavlja zajednički poslovni poduhvat konzorcija srbijskih kompanija „Zekstra“ i „Delta“, koje su kupile „Bosku“.

Adaptacija „Boske“ trajala je od maja ove godine, a svečanom otvaranju prisustvovali su i vlasnik „Delte“ Miroslav Mišković, direktor „Zekstre“ Dragan Đurić, te premijer RS Milorad Dodik, koji je ocijenio da je ovo otvaranje značajno budući da Banjaluka dobija moderno uređeni tržišni centar.

Poljoprivreda

Ministar Bratić: Rezultati, planovi, ulaganja

Iako Ministarstvo, koje već četiri godine uspješno vodi prof. dr Radivoje Bratić, obuhvata i šumarstvo i vodoprivredu, ovoga puta smo ministra zamolili da se pri kraju mandata za Bilten posebno osvrne na poljoprivredu. Pitali smo ga šta je Ministarstvo konkretno učinilo na unapređenju ovog podresora u Vladi RS, odnosno kakvi su dalji planovi.

U više prilika u medijima je isticano da je ministarstvo kojem se nalazite na čelu „uspostavilo sistem“. Šta to praktično znači?

U protekle četiri godine Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS ostvarilo je, bez lažne skromnosti, velike rezultate. Uspjeli smo u odgovarajućoj mjeri da uspostavimo sistem, i to je ono što je najvažnije. Mi smo sada u situaciji da nijedan ministar ni pomoćnik ne mora da ide na teren i da piše koliko ko, i na koji način može dobiti podsticaja. Imamo Pravilnik o dodjeli podsticaja i jednaka dostupnost svima koji imaju pravo na podsticaj je zagarantovana. S druge strane, napravili smo registar poljoprivrednih gazdinstava, zahvaljujući kojem smo u velikoj mjeri uspjeli da eliminiramo mešetare, koji su na ra-

zne načine dobijali podsticaje, a nisu ih zalužili. U dobroj mjeri smo uspjeli da postignemo da istinski poljoprivredni proizvođač dobije podsticaj. Trenutno imamo oko 60.000 registrovanih, porodičnih, poljoprivrednih gazdinstava.

RS je zaobišla je regio-

Ministar Radivoje Bratić

nalna kriza u snabdijevanju mlijekom. Na njivama širom Srpske blješti nova mehanizacija. Da li su to rezultati koji se mogu direktno pripisati vašem ministarstvu?

Sačuvali smo proizvodnju mlijeka, jedni smo od rijetkih u Evropi koji su imali stabilnu proizvodnju. Podsticaje redovno isplaćujemo, nemamo dugova. Zahvaljujući vladama Republike Srpske i Srbije i podsticajnim sredstvima od Ministarstava poljoprivrede Republike Srpske i ekonomije Srbije, obnavljamo mehanizaciju naših poljopri-

vrednika. Na našim njivama je više od 500 novih traktora i nekoliko puta više priključnih oruđa, a znamo da je prosječna starost mehanizacije kod nas minimum 25 godina. Od 2011. godine uspostavićemo nove registre, kao što je npr. registar klijenata, razvrstaće-

mo komercijalna gazdinstva od nekomercijalnih, a sve sa ciljem još bržeg razvoja agrara u našoj zemlji.

Često se može čuti da su prirodni potencijali poljoprivrede RS malo iskorišćeni. Pojedine poljoprivredne kulture se forsiraju ili zanemaruju nezavisno od prirodnih uslova. Šta je Ministarstvo učinilo u pogledu stručne pomoći?

Ubuduće ćemo veću pažnju posvetiti planiranju proizvodnje u agraru, upravo sa ciljem da se izbjegn timeri efekti prirodnih nepogoda, ali i da se maksimalno iskoriste prirodni potencijali svakog područja. Kada je riječ o agrarnoj proizvodnji, pitanje svih pitanja su prinosi određenih kultura, a upravo u odabiru kultura koje se siju treba napraviti iskorak i odabrati one koje će dati i sigurne prinose. Uzaludni su rad, oranje i ulaganje u žitarice koje će dati neznatne prinose na područjima gdje bi druge kultu-

Poljoprivreda

re bile profitabilne. Nažalost, Republika Srpska ne može da računa na zadovoljavanje vlastitih potreba i visoke prinose hljebnog žita, ali istovremeno može na vlastitim poljoprivrednim površinama i te kako da zasniva uspješnu poljoprivrenu proizvodnju, što podrazumijeva i vrlo pažljivo i stručno planiranje te proizvodnje. Smatram da bi poljoprivrednici Srpske morali više da budu okrenuti stočarstvu na područjima koja daju bogatu ispašu i proizvodnju bio mase za kvalitetnu stočnu ishranu, zatim proizvodnji mlijeka i mesa, te uzgoju povrtarskih i voćarskih kultura. Važna su i ulaganja u kapitalne objekte u poljoprivredi. I u tom segmentu imali smo značajna ulaganja u protekle četiri godine.

U Evropskoj uniji postoje specijalizovani pro-

Najsavremenija mehanizacija kao budućnost Republike Srpske

grami i predviđena su značajna sredstva za razvoj sela. Koliko je RS, koja obuhvata velika seoska područja, spremna da se uključi u odgovarajuće projekte?

Nismo zanemarili ni razvoj seoskih područja. Republika Srpska, prema svim kriterijumima, obuhvata oko 80 odsto seoska područja. Imamo strateški plan seoskog razvoja. Ovo je četvrta godina kako izdvajamo sredstava za podršku ruralnom razvoju. Do sada je uloženo oko 40 miliona maraka za razvoj sela u RS. Logično je da će ljudi otići iz sela ako nemaju put, vodu, struju, dom zdravlja. BiH bi iduće godine trebalo da ima pristup podsticajnim sredstvima IPA5 za ruralni razvoj i zato pripremamo projekte da bismo dobili sva sredstva koja se mogu dobiti za Republiku Srpsku, ali isključivo za razvoj seoskih područja. Formirana je i Agencija za agrarna plaćanja Republike Srpske, kao ključna organizacija za dodjelu podsticaja korisnicima iz domaćih izvora i fondova EU.

Uzgoj voćarskih i povrtarski kultura kao jedan od imperativa

Kultura

U susret Međunarodnom pozorišnom festivalu u Istočnom Sarajevu

Sedmog dana decembra u Kulturnom centru Istočno Sarajevo, komedijom „Pjevaj, brate“, biće svečano otvoren jubilarni 15. međunarodni festival malih scena, odnosno monodrame RS. U narednim danima biće izvedene još četiri predstave sa više glumaca i četiri monodrame iz Republike Srpske, Federacije i Srbije. Tradicija duga deceniju i po započela je još krajem poratne 1995. godine, a naslanja se na istoriju MES-a (Međunarodnog festivala malih i eksperimentalnih scena) koji je tradicionalno održavan u predratnom Sarajevu.

U najužem izboru selektora Festivala Ljube Božovića našle su se i predstave već ovjenčane festivalskim priznanjima, ali i pozorišta i autori koji debituju na ovom festivalu. Pozorišni hit „Žaba“ Srećka Mihailovića višestruko je nagrađivan u BiH i regionu, a pozorište iz Prijedora svojim prvim učešćem predstavice se „Lakim komadima“

Nebojše Romčevića. U selekciji monodrama „Poslednja šansa“ Mirjane Bobić-Mojšilović stiže kao jedan od pobjednika Zemuskog festivala, a „Tunel“ Milice Konstan-

*Monodrama „Pekićeva trka: dnevnik duše“
Duško Mazalica kao Borislav Pekić*

tinović predstavlja diplomski rad mladog glumca i reditelja Gavriela Jovanovića.

Sve predstave će pratiti i ocjenjivati stručni žiri, u sastavu Batrić Žarković, direktor „Slavija teatra“ iz Beograda, dr Milanka Babić, profesor Univerziteta u Istočnom Sarajevu, i Predrag Mitrović, profesor Univerziteta u Sarajevu. Nagrade su predviđene za najbolju predstavu i monodramu, kao i najboljeg glumca i glumicu Festivala. Nov-

čani dio nagrada obezbijedio je Kulturni centar, odnosno Turistička organizacija grada Istočno Sarajevo

Pokrovitelji jubilarnog Festivala malih scena – mo-

nodrama Srpske su Ministarstvo prosvjete i kulture RS, Grad Istočno Sarajevo i opštine Istočna Ilidža i Istočno Novo Sarajevo, a medijski pokrovitelji Radio-televizija RS i Radio-televizija Istočno Sarajevo.

Prve festivalske večeri, kao prateći dio programa, biće otvorena izložba likovnih dje-

la akademskog slikara Mirka Kusmuka. A za naredni dan predviđen je specijalni program za djecu u izvođenju dramske sekcije Kulturnog centra Istočno Sarajevo.

Selektor 15. festivala Ljubo Božović istakao je da će, zahvaljujući prijateljima iz srbijanskih pozorišta koji su smanjili cijenu predstava, kvalitet festivala biti znatno viši nego prethodnih godina.

Kultura

Beogradska premijera predstave „Moj brat“

Predstava „Moj brat“, po tekstu ministra kulture Srbije Nebojše Bradića, u režiji Milana Karadžića i izvođenju Narodnog pozorišta Republike Srpske, doživjela je svoju beogradsku premijeru 7. novembra u Beogradskom dramskom pozorištu.

Mnogobrojna publika, u kojoj je bio veliki broj uglednih ličnosti iz javnog i kulturnog života, pozdravila je glumački ansambl iz Banjaluke dugim aplauzom.

Drama je inspirisana životom i djelom Meše Selimovića, prvenstveno njegovom autobiografskom knjigom „Sjećanja“.

Premijera je bila prošlog mjeseca u Banjaluci, u okviru obilježavanja 80 godina po-

stojanja Narodnog pozorišta, kao i sto godina od rođenja Meše Selimovića.

Komad je štampan u izdanju časopisa za književnost i kulturu „Krajina“.

Teatrolog dr Rade Simović, upravnik Narodnog pozorišta Republike Srpske

ocijenio je, kako je zapisano u programu predstave, da je to „jedna vrsta omaža Mešinoj trajnoj zapitanosti nad tragičnom simbiozom ljubavi i smrti kao nerazmrsivom posljedicom naše trajne neslobode, pomamne vlasti i stalnih ratova“.

Promocija knjige Emira Kusturice u Banjaluci

Proslavljeni filmski reditelj Emir Kusturica je 19. novembra u Banjaluci predstavio svoj književni prvenac, autobiografsku knjigu „Smrt je neprovjerena glasina“, koja je bila apsolutni hit nedavno održanog Sajma knjiga u Beogradu.

O knjizi su, osim autora, govorili generalni direktor kompanije „Novosti“ Manojlo Vukotić i predsjednik Matice srpske u Republici Srpskoj Mladen Šukalo. Promociji, održanoj u koncertnoj sali Kulturnog centra Banski dvori, prisustvovao je i novoimenovani predsjednik Republike Srpske Milorad Dodik, te ministri u Vladi RS Aleksandar Džombić, Anton Kasipović i Stanislav Čađo, kao i mnoge druge ugledne zvanice.

Obrazovanje

Univerzitet u Banjaluci obilježava 35 godina rada

Univerzitet u Banjaluci tokom novembra i decembra mjeseca slavi 35 godina rada i razvoja nizom prigodnih svečanosti, okruglih stolova, naučnih skupova i drugih manifestacija.

Obilježavanje ovog značajnog jubileja počelo je polaganjem vijenaca na Spomen-ploču poginulim studentima i radnicima Univerziteta, nakon čega je održana svečana akademija u Narodnom pozorištu RS, a zatim prijem gostiju kod rektora i predsjednika Upravnog odbora Univerziteta. U radnom dijelu obilježavanja održani su Drugi simpozijum biologa

RS, Prvi simpozijum ekologa RS, IX naučno savjetovanje hemičara i tehnologa RS, XI naučni skup Banjalučki novembarski susreti „Kultura i obrazovanje – determinante društvenog progresa“, te Drugi međunarodni naučni kongres sportskih antropologa, sa temom „Antropološki aspekti sporta, fizičkog vaspitanja i rekreacije“, međunarodni simpozijum Industrijska elektronika – INDEL 2010. i međunarodni naučni skup „Meša Selimović i Skender Kulenović u srpskom je-

ziku i književnosti“. Promovisana je i monografija „Rudarstvo i privreda u razvoju RS“.

Poseban doprinos obilježavanju jubileja dali su studenti. Tako je održan treći stručno naučni skup „Studen-

ti u susret nauci“, a 11. novembra je otvorena izložba fotografija studenata i održana projekcija filmova studenata Akademije umjetnosti. U sklopu proslave jubileja izvedeno je nekoliko predstava Henrika Ibzena, kao i koncert studenata Smjera za klavir i gitaru, Gudače i duvače, Solo pjevanje i Kamernu muziku.

Planirano je da mjesec proslave jubileja bude okončan 6. decembra koncertom Združenog simfonijskog orkestra Fakulteta muzičke umjetnosti Beograd, Akademije umjetno-

sti Banjaluka i Muzičke akademije Sarajevo.

Kratak istorijat

Univerzitet u Banjaluci osnovan je 7. novembra 1975. godine. Prilikom osnivanja u sastavu Univerziteta bilo je pet fakulteta – Elektrotehnički, Tehnološki, Mašinski, Pravni i Ekonomski – i tri više škole. Medicinski fakultet osnovan je 1978. godine. Kasnije su osnovani ostali fakulteti: Poljoprivredni i Šumarski, 1992. godine, Filozofski, 1994. godine, Arhitektonsko-građevinski, 1995. godine, Prirodno-

matematički, 1996. godine, Akademija umjetnosti, 1999. godine, Fakultet fizičkog vaspitanja i sporta, 2001. godine, a Filološki, Fakultet političkih nauka i Rudarski fakultet, 2009. godine.

Na Univerzitetu u Banjaluci danas ima 16 fakulteta, sa 52 studijska programa. U nastavnom procesu i naučno-istraživačkom radu učestvuje 649 stalno zaposlenih profesora i asistenata i 42 stručna saradnika. Pored njih, na Univerzitetu je angažovano 511 nastavnika i saradnika u dopunskom i honorarnom sta-

Obrazovanje

tusu. Administrativne poslove obavlja 176, a tehničke i ostale poslove 253 stalno zaposlena radnika na Univerzitetu. U školskoj 2009/2010. godini, na Univerzitetu studira 16.595 studenata iz svih krajeva Republike Srpske, ali i iz inostranstva. Do sada je diplome osnovnih studija steklo 21.928 studenata, 874 specijaliste, 834 magistra nauka i 345 doktora nauka.

Većina fakulteta Univerziteta u Banjaluci nalazi se u dva kampusa, smještena nedaleko od rijeke Vrbas, u neposrednoj blizini centra grada. U kam-

pusima se nalaze studentski domovi sa restoranima, sportskim terenima, studentskim klubovima i Univerzitetским računarskim cen-

trom. Univerzitet u Banjaluci raspolaže sa neophodnim učioničkim prostorijama veoma raznovrsnog oblika i veli-

čine: od amfiteatara, srednjih i manjih učionica, čitaonica i biblioteka, do laboratorija i računarskih sala. Većina učionica opremljena je vi-

deo projektorima i računarima za prikazivanje digitalnih nastavnih sadržaja, a u planu je nabavka i interaktivnih elektronskih tabli, tzv. pametnih tabli. Univerzitet raspolaže sa 20 računarskih sala sa cjelodnevnim

pristupom internetu. Biblioteke raspolažu sa 185.000 knjiga, a pretplaćene su na 80 naučnih časopisa.

Pozdravne riječi na Svečanoj akademiji

„Republika Srpska je,, uprkos ekonomskim teškoćama, ovih dana izdvojila značajna sredstva za izgradnju Arhitektonsko-građevinskog i Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Banjaluci“ (**Igor Radojičić**, predsjednik Skupštine RS).

„Moglo bi se reći da danas proslavljamo ne 35-godišnjicu nego 60-godišnjicu Univerziteta u Banjaluci jer je još daleke 1950. godine ovdje osnovana Viša pedagoška škola kao prva visokoškolska ustanova u našoj sredini...

Ali danas smo pred novim izazovima. Više se ne postavlja pitanje da li primjenjivati Bolonjsku deklaraciju već kako unaprijediti kapacitete koji obezbjeđuju njenu primjenu. Pri tome koristimo iskustva nekih država, poput Italije i Austrije, u kojima se univerzitetska tradicija mjeri vjekovima ...“ (**prof. dr Stanko Stanić**, rektor Univerziteta u Banjaluci).

„Ponosni smo na velika dostignuća u razvoju Univerziteta u Banjaluci i na doprinos koji su tome dali profesori našeg univerziteta (**prof. dr Branko Kovačević**, rektor Univerziteta u Beogradu).“

„Univerzitet u Banjaluci je stasao u jedan od vodećih u BiH, a najintenzivniju saradnju u naučno-istraživačkom radu i razmjenu nastavnog kadra ostvaruje sa bratskim Univerzitetom u Istočnom Sarajevu“ (**prof. dr Mitar Novaković**, predsjednik zajednice univerziteta BiH i rektor Univerziteta u Istočnom Sarajevu).

„Trajno opredjeljenje Vlade jeste da jača kapacitete univerziteta u Banjaluci i Istočnom Sarajevu, zbog čega će nastaviti da podržava njihov naučni potencijal i autonomiju. Jer univerzitet je mjesto koje treba da školuje ljude koji će nas na najbolji mogući način integrisati sa Evropom“ (**Milorad Dodik**, premijer Republike Srpske).

Obrazovanje

70 godina Poljoprivrednog fakulteta Univerziteta u Istočnom Sarajevu

Poljoprivredni fakultet Univerziteta u Istočnom Sarajevu, kao pravni nasljednik Poljoprivrednog fakulteta iz Sarajeva, ove godine proslavlja jubilej – 70 godina od osnivanja ove institucije.

U martu 1940. godine osnovan je Poljoprivredno-šumarski fakultet sa sjedištem u Sarajevu. Nastavu je u januaru 1941. godine počelo pohađati 127 studenata. Okupacijom zemlje Fakultet je prestao sa radom u aprilu 1941. godine.

Završetkom Drugog svjetskog rata javlja se potreba za „reosnivanjem“ visokoškolske ustanove koja bi obrazovala kadrove iz oblasti poljoprivrede i šumarstva. Tako je 31. decembra 1946. godine osnovana Savezna visoka poljoprivredna škola za planinsko gazdovanje u Sarajevu, koja je dvije godine kasnije prerasla u istoimeni fakultet, sa poljoprivrednim i novoosnovanim šumarskim odsjekom. U procesu reorganizacije dolazi do osnivanja dva fakulteta – Poljoprivrednog fakulteta i Šumarskog fakulteta, koji su počeli sa radom 1. januara 1959. godine.

Izbijanjem oružanih sukoba na prostorima bivše Jugoslavije dolazi do prekida rada Fakulteta. Odlukom Narodne skupštine Republike Srpske o izdvajanju visokoškolskih ustanova iz Univerziteta u Sarajevu, stvoren je pravni osnov za organizovanje institucija visokog obrazovanja u Republici Srpskoj. U Odluci je navedeno da „Univerzitet u Sarajevu Republike Srpske čine fakulteti i akademije umjetnosti članice Univerziteta u Sarajevu bivše Bosne i Hercegovine“.

Rješenjem Ministarstva obrazovanja, nauke i kulture

Vlade Republike Srpske 1994. godine utvrđeno je da Poljoprivredni fakultet Univerziteta u Sarajevu Republike Srpske ispunjava uslove za nastavak rada u školskoj

1994/95. godini. Za sjedište Fakulteta određena je Lukavica. U organizovanju rada Fakulteta veliki doprinos su dali prof. dr Miroslav Bogdanović, prof. dr Vesna Milić, prof. dr Miodrag Perović i prof. dr Časlav Čopić. Nastavni proces je počeo krajem 1994. godine. Nažalost, ova generacija se ni-

je održala, jer je 1996. godine došlo do iseljavanja Srba sa prostora koji su pripali Federaciji BiH. Iz ove generacije studije je završio samo jedan student.

Iako u prilično teškim uslovima, nastava se odvijala kontinuirano. U nastavnom procesu su učestvovali profesori sa novoformiranog Univerziteta u Srpskom Sarajevu. Značajan doprinos u radu Fakulteta, u ratnim i poratnim godinama, dali su prof. dr Dragoljub Labus, prof. dr Dragi Babović i prof. dr Dragutin Đukić (Agronomski fakultet u Čačku), prof. dr Mitar Bašević, prof. dr Olivera Gvozdenović, prof. dr Veljko Vuletić, prof. dr Momir Šarenac, kao i prof. dr Zora Nikolić (Veterinarski fakultet u Beogradu).

U skladu sa rješenjem Ministarstva prosvjete i kulture Republike Srpske, na Fakultetu se sprovodi studijski program poljoprivrede, u trajanju od četiri godine. Od

Dr Vesna Milić

Obrazovanje

akademske 2008/09. godine u okviru postojećeg studijskog programa pokrenuta su dva usmjerenja: Opšti smijer i Smijer biljne proizvodnje. U skorijem periodu treba očekivati pokretanje i trećeg usmjerenja - stočarstvo.

Sa početkom akademske 2010/11. godine, otpočelo je izvođenje studijskog programa poljoprivrede u Bijeljini. Na Poljoprivrednom fakultetu je odobreno izvođenje nastave i na studijskom programu Šumarstvo. Studijski program Šumarstvo će se realizirati u Vlasenici, a Fakultet je planirao i master studij iz oblasti biljne proizvodnje, koji je u fazi licenciranja.

Studentsku populaciju Poljoprivrednog fakulteta većinom sačinjavaju svršeni srednjoškolarci iz Hercegovine, gornjeg Podrinja, sarajevsko-romanijske regije i južnog dijela regije Birač. Otpočinjanjem saradom Odjeljenja u Bijeljini, studentska populacija se proširila na regiju Semberije, Mačvanskog okruga (Republika Srbija) i dijelom na Posavinu. Trenutno na Fakultetu studira 390 studenata.

Pored nastavnika i saradnika sa Univerziteta u Istočnom Sarajevu, u nastavnom procesu učestvuju i gostujući profesori iz naučno-obrazovnih institucija iz Republike Srpske i Republike Srbije.

Pored obrazovne i naučno-istraživačke djelatnosti, Fakultet djeluje i na polju organizacije različitih naučnih i stručnih skupova, te seminara i obuka. Posebna pažnja se posvećuje obrazovanju mladih kadrova i stvaranju optimalnih uslova za obrazovni i naučno-istraživački rad.

O saradnji sa fakultetima u Srbiji dekan, prof. dr Vesna Milić kaže:

„Poljoprivredni fakultet

Stručna praksa

je od samog početka rada u Lukavici imao veliku podršku i pomoć dva fakulteta iz Srbije. Agronomski fakultet iz Čačka i Poljoprivredni fakultet iz Beograda su pomogli našem fakultetu u najtežim, ratnim godinama, a ta saradnja i prijateljstvo su se nastavili do današnjih dana. Pomogli su nam u formiranju naše biblioteke i u školovanju kadrova.

Ova saradnja se ne ogleda samo u izvođenju nastave profesora sa fakulteta iz Srbi-

je. Mi smo aplicirali sa našim kolegama iz Srbije i na međunarodne projekte. Planiramo da radimo i na zajedničkim master i doktorskim studijama, koji će se organizovati na više fakulteta i na taj način omogućiti prohodnost studenata i profesora.“

Najava za održavanje Naučnog simpozijuma „Agrosym Jahorina 2010“

„Jedan od vidova saradnje fakulteta iz Srbije i našeg fakulteta je i organizovanje Prvog naučnog simpozijuma agronoma sa međunarodnim učešćem „Agrosym Jahorina 2010“. Ovaj skup organizujemo zajedno sa Poljoprivrednim fakultetom iz Beograda. Prijavljeno je više od 70 radova svrstanih u četiri sekcije. Svoj dolazak na skup, koji će se organizovati na Jahorini od 9. do 11. decembra, osim na-

ših kolega iz Srbije, najavile su i kolege iz Makedonije, Bugarske, Rumunije, Albanije, Crne Gore i Italije. Iz Bosne i Hercegovine svoj dolazak su najavile kolege sa Poljoprivredno-prehrambenog fakulteta iz Sarajeva i Poljoprivrednog instituta iz Banjaluke. Nadamo se da će u 2011. godini za ovaj skup biti još veće interesovanje jer planiramo uspostaviti saradnju i sa drugim sličnim institucijama u našem okruženju,“ rekla je prof. dr Vesna Milić.

Turizam

Banja Višegrad

Geografski položaj

Višegradska banja se nalazi u istočnom dijelu Republike Srpske, sjeverno od Višegrada, na nepunih pet kilometara od grada. Smještena je u planinskom klancu Banjskog Potoka (koji se inače uliva u rijeku Drinu), na nadmorskoj visini od 414 metara.

Sam položaj grada Višegrada, a samim tim i banje, dosta je povoljan. Kao prvo, u relativnoj blizini je Sarajevo (126 km), kao veliki emitivni centar, zatim u neposrednoj blizini je državna granica sa Srbijom i Crnom Gorom, pa je ova banja lako dostupna i njihovom stanovništvu.

Budući da je Višegradska banja okružena planinama, poput Tare i Zlatibora, koje su zimski centri, a da u ovoj zoni nema direktnih konkurenata u vidu drugih balneoloških centara, raste i njena atraktivnost za potencijalne posjetioce.

Geološke i geomorfološke karakteristike

Jovan Cvijić Višegrad svrstava u zonu starovlaških predjela koji zauzimaju cijeli prostor od Gole Jahorine i Romanije do gornje Drine i Zlatibora. To je zona planinskih vijenaca i planinskih gora dinarskog pravca pružanja, razbijena brojnim mlađim rasjedima duž kojih su spuštene

Hotel „Vilina vlas“

manje kotline, koje su u pliocenu i pleistocenu bile ispuunjene jezerima.

U ovom predjelu prevladavaju nepropustljive stijene. Krečnjaci prekrivaju manje površine, a karst je sporadičan. Prostor oko Višegrada

Biljka vilina vlas

čine mezozojske stijene i mlađe sedimentne stijene.

Klimatološke karakteristike

Višegrad i okolina imaju odlike umjereno-kontinentalne, sa izvjesnim karakteristikama planinske klime, pod uticajem susjednog višeg reljefa. Ljeta na području Višegrada su toplija nego u okolnim mjestima. Razlog za to jeste činjenica da se Višegrad (364 m/nv) nalazi na nižoj nadmorskoj visini od okoline, te da je u toj svojevrsnoj kotlini zaštićen od direktnog uticaja i prodora oštrih, hladnih vazдушnih masa.

Srednja julska temperatura u Višegradu je 21°C, a srednja januarska -1,3°C.

Vrijednost godišnje količine padavina za Višegrad je 614 mm, a broj dana sa pada-

Turizam

vinama u proseku je 84 dana godišnje. Raspodjela padavina po mjesecima je pravilna, sa maksimumom u maju, a sporedni maksimum je u oktobru, dok je minimum padavina u martu.

Relativna vlažnost vazduha na području Višegrada je 83 odsto.

Srednja godišnja oblačnost u Višegradu je prosječno 5,9 godišnje, s tim da je zimi veća nego u ljetnjem periodu, dok najmanju vrijednost ima u avgustu, kada je samo 3,9.

Broj maglovitih dana je 5,5 godišnje, najveći broj je u jesen, i to naročito u oktobru, kada je prosječno 11 maglovitih dana.

Višegrad godišnje ima prosječno 28 dana sa snježnim pokrivačem. Najveći broj snježnih dana je u januaru.

Iz navedenog se može zaključiti da je ljetni period optimalan za posjetu Višegradske banje.

Biljka vilina vlas

Na području banjskog kompleksa javlja se endemična vrsta paprati vilina vlas (*Adiantum capillus veneris*). Upravo po ovoj biljci i sam centar nosi ime „Vilina vlas“. Ova biljka se u narodu zove još gospina vlas, ženska kosa, vodena paprat i pripada staroj tercijarnoj flori. U tercijaru je ona imala širok areal rasprostiranja zahvaljujući toplim i vlažnim ekološkim uslovima, međutim, u toku glacijacije, zbog snižavanja temperature, zadržala se na mediteranskim i submedi-

teranskim područjima, a u kontinentalnoj klimi samo uz termomineralne izvore. Danas je njen areal na Dinaridima mozaičan, sa 49 utvrđenih staništa.

Gradnja i objekti Višegradske banje

Postanak Višegradske banje je usko povezan sa gradnjom Sokolovićeve ću-

I pored toga što je ljekovitost ovih izvora bila nadaleko poznata, trebalo je da protekne dosta dug period pa da se javi inicijativa da se pored banje sagrađe prateći objekti i smještajni kapaciteti.

Tek oko 1937. godine višegradska fabrika „Vistad“ izgradila je nekoliko objekata za odmor i rekreaciju svojih radnika. Tadašnji smještajni kapaciteti su obuhvatili 80 le-

prije 1571. godine. Naime, prilikom vađenja kamena sige (sedre), kojim je most građen, na lokalitetu današnje banje otkrivena je topla mineralna voda pa su još tada na tom mjestu sagrađena kupatila.

Te davne 1575. godine podignuta su dva termalna kupatila, kao jedini banjiski objekti, a oba su i do danas zadržala svoj prvobitni izgled i karakteristike. To su donja – Kadijina banja, i gornja – Sokolovićeve banja.

žajeva u bungalovima i kampkućicama. Godine 1979. počela je izgradnja savremenog hotela, koji je otvoren 1982, kao hotel „B“ kategorije, pod imenom „Vilina vlas“. Hotel je tada bio organizovan kao Prirodno lječilište, a danas je to javna ustanova Rehabilitacioni centar „Vilina vlas“.

Hotel „Vilina vlas“, visoke „B“ kategorije, ima 160 ležaja u komfornim sobama i dva restorana sa ukupno 370 mjesta. Tu su još i zatvoreni bazen 18x16 metara, trim

Turizam

staza, trim kabinet i sauna. U sastavu ugostiteljskog dijela nalazi se i restoran „Stara banja“ sa ljetnjom terasom, u kome se pripremaju specijaliteti stare srpske kuhinje. Restoran „Stara banja“ pogodan je za poslovne ručkove, poro-

liko kaptirano. To su izvori koji napajaju banjski bazen, te izvori u termalnim kupatilima (Sokolovićeve i Kadijina banja).

Voda u ovim izvorima je slabo mineralna, ali se odlikuje visokom radioaktivnošću,

dična slavlja, značajne društvene skupove i sl.

Balneološke odlike Višegradske banje

Vode Višegradske banje se u lječilišne svrhe koriste gotovo 500 godina. Termalne vode ove banje stare su oko 40.000 godina i na površinu izbijaju sa dubine od 180 m. Imaju karakteristike radioaktivne homeoterme sa Ca-Mg hidrokarbonatom. Voda je bistra, bez ukusa i mirisa, visoko alkalne reakcije pH=9.

Na području lokaliteta banje postoji više termalnih izvora, od kojih je njih neko-

koja je u najvećoj mjeri i čini ljekovitom. Ove vode spadaju u grupu homeotermi sa prosječnom temperaturom od oko 34°C.

Osnovna ljekovita svojstva banje potiču od njene radioaktivnosti, čiji je nosilac radon sa produktima njegovog raspadanja. Prema ispitivanjima, radon smanjuje broj eritrocita, a povećava broj leukocita u krvi i smanjuje osjetljivost prema alergenima. Osim toga, razgrađuje bjelančevine u organizmu i tako indirektno snižava pritisak u krvi. Radon djeluje i na polne žlijezde i na prednji režanj hipofize. Zbog toga su radioaktivna vrela na

glasu kao vode za podmlađivanje.

Stepen radioaktivnosti Višegradske banje je terapijski optimalan, bez eventualnih štetnih dejstava. Zbog labilnosti radioaktivnih elemenata voda ove banje se može koristiti samo na izvoru, tj. nije moguće flaširanje. Pored radona, voda sadrži kalcijum, magnezijum, natrijum, kalijum, aluminijum, litijum, stroncijum, mangan, željezo, hlor, jod i druge hemijske elemente koji pojačavaju njeno lekovito dejstvo.

Balneološko-zdravstvena funkcija ove banje je u liječenju sljedećih tegoba i bolesti:

- reumatske bolesti (reuma, išijas),
- neurološka stanja i bolesti,
- stanja poslije hirurških intervencija i povreda,
- ginekološka stanja i bolesti,
- povišen krvni pritisak,
- kožne i alergijske bolesti,
- respiratorne bolesti i
- endokrine bolesti.

Pored vode, kao osnovnog fizikalnog agensa, terapijski program čine i:

- elektroterapija,
- sonoterapija,
- magnetoterapija,
- termoterapija,
- kineziterapija i
- mehanoterapija.

Navedene karakteristike voda Višegradske banje, jedine ovog tipa u našoj zemlji, od velikog su značaja za razvoj banjskog turizma na nivou države.

Opštine RS

Trebinje

Grad na tromeđi

Trebinje je najjužniji grad Republike Srpske i Bosne i Hercegovine. Nalazi se u dolini rijeke Trebišnjice, na tromeđi Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Hrvatske. Nadmorska visina urbanog dijela opštine je oko 275 m. Današnja opština Trebinje zauzima prostor od 904 km² i procjenjuje se da ima oko 36.000 stanovnika.

I na raskrsnici

Trebinje se nalazi na raskrsnici značajnih saobraćajnih pravaca. Udaljeno je od Dubrovnika 27 km, Herceg Novog 38 km, Nikšića 70 km, Mostara 115 km, Podgorice 120 km, Sarajeva 230 km, Banjaluke 360 km, Beograda 480

km. Od luke Bar udaljeno je 152 km, a od Ploča 120 km.

Najznačajniji putni pravci su Beograd – Dubrovnik i Mostar – Podgorica. Najbliži aerodromi su u Čilipima (oko 40 km), Tivtu (oko 60 km) i Mostaru (115 km). Planira se izgradnja aerodroma na Zupcima kod Trebinja. Izgradnjom Jadransko-jonske magistrale, strateška pozicija Trebinja bitno bi se poboljšala.

Bogato vodom, podareno klimom

Zahvaljujući klimatskim uslovima i obilju padavina, prostor opštine Trebinje spada u vodom najbogatija područja na Balkanu i Evropi. Najveći izvor vode predstavlja slivno područje Trebišnji-

ce, koje obuhvata 4.457 km² površine i koje je detaljno istraženo. Voda, kao osnovno prirodno bogatstvo ovog prostora, koristi se višenamjenski: za snabdijevanje stanovništva, za energetska postrojenja i proizvodnju električne energije, za industrijske i uslužne djelatnosti i za kvalitetno navodnjavanje plodnog zemljišta kraških polja doline Trebišnjice.

Geografski položaj i reljef opštine Trebinje uslovio je posebne klimatske karakteristike pogodne za poljoprivrednu proizvodnju, posebno u oblasti uzgoja mediteranskih kultura (vinova loza, smokve, nar, ljekovito bilje....), ali i za kvalitetan život ljudi. Opštinu Trebinje čini osamnaest mjesnih zajednica, od kojih se deset nalazi u ruralnim područjima, dok osam pripada urbanom području opštine.

Privreda

Nosioci privrednog razvoja opštine su:

- „Swisslion IAT“ – najveći proizvođač visokokvalitetnih alata u Bosni i Hercegovini i jedan od najvećih u Evropi;
- „Hidroelektrane na Trebišnjici“ – na Trebišnjici su izgrađene dvije hidroelektrane – Graničarevo i Gorica. Od 1998. godine sjedište Elektroprivrede RS je u Trebinju;

Opštine RS

- „SL Takovo“ – prehrambena industrija Trebinje– proizvodnja konditorskih proizvoda;
- „Popovo polje“ i „Agrokoop“ – poljoprivredna proizvodnja.

U opštini Trebinje posluje oko 496 pravnih lica i oko 551 preduzetnika a, prema podacima od 31.12.2009, zaposleno je ukupno 9.688 radnika.

Poljoprivreda

Obradivo zemljište čini oko 10 odsto ukupne površine opštine, dok se pašnjaci prostiru na oko 40 odsto površine opštine.

Potencijal Trebinja za razvoj poljoprivredno-prehrambene industrije oslanja se na činjenicu da se praktično svaki pedalj obradive zemlje može navodnjavati. Zahvaljujući povoljnoj klimi (260 sunčanih dana u godini i zadovoljavajućim prosječkom padavina) omogućen je uzgoj posebnih mediteranskih kultura: duvan, rano povrće i voće, smokve, nar i dr.

Vinogradarstvo i vinarstvo pokazuju tek dio svog velikog ekonomskog potencijala. Uz dva već brendirana proizvođača viskokvalitetnih vina (Vukoje i Manastir Tvrdoš), ovu razvojnu šansu prepoznao je značajan broj preduzetnika, koji su otpočeli sa proizvodnjom kvalitetnih vina. Trenutno u Trebinju djeluje oko 20 registrovanih vinarija i vinskih podruma. S obzirom na izuzetno povoljne klimatske i zemljišne karak-

teristike ovog pobevlja, pogodne za uzgoj vinove loze i proizvodnju visokokvalitetni vina, vinogradarstvo i vinarstvo prepoznati su kao jedan

Pored vinarstva i proizvodnje ljekobilja, organska poljoprivreda pruža ozbiljnu razvojnu priliku, jer ova tri vida poljoprivredne proizvod-

Pčelinjak u Dubočanima

od nosilaca bržeg razvoja opštine i regije.

Značajni preduzetnički napori i rast proizvodnje i prodaje vidljivi su i u uzgoju ljekovitog bilja i proizvodnji eteričnih ulja. Pojedini proizvođači su obavili sertifikaciju i plasiraju svoje proizvode i na inostrana tržišta. Na ovim područjima uspijeva oko 2.000 biljnih vrsta, od čega je oko 300 interesantno za domaću i svjetsku farmakologiju. Sirovinska baza ljekovitog bilja koja se otkupi na širem području Trebinja iznosi godišnje oko 1.500 tona. Najrasprostranjenije vrste ljekovitog bilja su žalfija (na oko 15.000 ha) i smilje (na oko 5.000 ha).

nje imaju pretpostavke da budu konkurentna u okruženju. Dio svog turističkog identiteta Trebinje može da bazira i na zdravoj hrani.

Grad sa bogatim turističkim potencijalima

Trebinje i njegova regija posjeduju izuzetan turistički potencijal. U njegovoj blizini nalaze se nacionalni parkovi Sutjeska, Orjen i Hutovo blato, te mnoga izletišta (Lastva na obalama Lastvanskog jezera, Jazina, izvor Studenac i dr.). Ovakav položaj Trebinja omogućuje intenzivan razvoj tranzitnog i izletničkog turizma.

Pored povoljnog geoprometnog položaja i izuzetno

Opštine RS

povoljne klime, pretpostavke za razvoj turizma uključuju i:

- raskošnu i očuvanu prirodu (Bilećko jezero, rijeka Trebišnjica, planinski masiv Orjen–Ubla i dr.);
- kulturno-istorijske spomenike (staro urbano jezgro Trebinja, Muzej Hercegovine, stari gradovi Kastel, Mičevac i Klobuk, Perovića – Arslanagića most i dr.);
- vjerske objekte (manastiri Tvrdoš, Petro-Pavlov i Duži, hram Presvete Bogorodice – Hercegovačka Gračanica, crkve Sv. Preobraženja, Sv. Klimenta i Sv. Arhanđela, katolička Katedrala, Osman-pašina džamija i dr.);
- tradicionalne kulturne manifestacije.

Trebinje danas raspolaže sa četiri savremena hotelska objekta sa 350 ležaja i tri prenoćišta visoke kategorije sa 150 ležaja. Na području opštine nalazi se i oko 200 objekata tzv. „malog ugostiteljstva“ (restorana, kafića, kafana).

Turistički promet na području opštine posljednjih nekoliko godina je u stalnom porastu. Svi turistički lokaliteti i objekti na području opštine su pristupačni za potrebe turizma i dobro su povezani asfaltnim putevima.

Uz aktivno učešće Turističke organizacije Trebinje, ovo su pretpostavke za razvoj svih oblika turizma – vjerskog, sportsko-rekreativnog, planinskog i izletničkog, lovno-ribolovnog, ruralnog, kulturno-istorijskog, te tranzitnog i boravišnog turizma.

Amfore iz Muzeja Hercegovine

Moguća ulaganja i iskazani interesi za razvoj turizma:

Položaj u neposrednom zaleđu južnog Jadrana, prirodni i atraktivni turistički potencijali i opredjeljenje opštine na budući razvoj turizma kao strateške grane razvoja, pružaju velike mogućnosti za domaća i strana ulaganja (putem koncesija ili na druge načine) u razvoj ove djelatnosti.

Pored iznesenih pretpostavki, ocjena je da će primarni i globalni pravci međunarodnih turističkih tokova biti:

- kretanje ka toplim morima,
- planinski turistički centri i
- zdravstveno-rekreativni centri.

Moguća su ulaganja u:

- turističko aktiviranje i valorizaciju atraktivnih arheoloških lokaliteta i spomenika kulture visokih

vrijednosti (Stari grad Trebinje, Mičevac, Klobuk, austrijske tvrđave oko grada i dr.);

- aktiviranje atraktivnih planinskih lokaliteta opštine (Zubačka ubla i Bijela gora) u masivu Orjena.;
- izgradnju turističko-ugostiteljskih kapaciteta duž postojećih saobraćajnica (Bogograd – Dubrovnik i Podgorica – Mostar) za potrebe tranzitnog i izletničkog turizma, stavljanje u funkciju atraktivnih ugostiteljskih objekata u Lastvi (restoran „Jazina“, sa motelom i „Vila Lastva“, izgradnjom zdravstveno-rekreativnog objekta u njenom okviru - 12 km od grada);
- izgradnju novih sadržaja na potezu Studenac – Crkvina, dogradnja kompleksa Crkvina;
- oblast lovno-ribolovnog turizma (revitalizacija lovišta „Trebinjska brada“,

Opštine RS

te ribolov na postojećim vještačkim akumulacijama Trebinjskog i Bilećkog jezera);

- izgradnju turističke željeznice „Čiro“ na relaciji Trebinje – Hum, sa mogućnošću povezivanja sa Dubrovnikom i Herceg Novim;
- intenzivniji razvoj sportskog turizma, s obzirom na klimatske uslove, sportske objekte i svjetski poznate i priznate ličnosti u oblasti sporta;
- uređenje rijeke Trebišnjice (izgradnja slapova kao turističke atrakcije), te urbanizovanih seoskih i prigradskih područja i izletišta, što otvara mogućnosti razvoja lovno-ribolovnog turizma, kao i zimskog i etno turizma.

Infrastruktura

Kroz područje opštine prolaze transferzalni pravci Panonija – Jadran. Na magistralne puteve u opštini Trebinje otpada 120 km, a na regionalne puteve 62 km.

Opština Trebinje je lider u proizvodnji električne energije u RS. Sistem HET proizvodi oko $\frac{1}{4}$ ukupne električne energije u Republici Srpskoj.

Kvalitet snabdijevanja električnom energijom opštine je na zadovoljavajućem nivou.

Bolja snabdjevenost i stabilnost napajanja električnom energijom će se riješiti izgradnjom 110 kV prstena oko Trebinja i izgradnjom nove TS 110/10(20)/35 kV Trebinje 3.

„Telekom Srpske“ R.J. Trebinje posjeduje digitalnu centralu fiksne telefonije

(iskorišćenost instalisanih kapaciteta je 78 odsto) i uveden je optički sistem prenosa u mjesnu mrežu Trebinje. Čitavo područje opštine je pokriveno signalom mobilne telefonije svih operatera.

Na području opštine su dostupni svi mogući načini korišćenja interneta (četiri pružaoca internet usluga).

U opštini Trebinje komunalna i vodovodna infrastruktura nije zadovoljavajuća. Uskoro treba da počne realizacija projekta rješavanja vodosnabdijevanja cijelog područja opštine Trebinje pitkom vodom. Najbliža sanitarna deponija udaljena je 4 km od grada. Nedavno, urađena je sanacija ove deponije (prva faza projekta), i ona je jedna od najsavremenijih na ovim prostorima. U toku su aktivnosti na određivanju lokacije za novu regionalnu deponiju (druga faza) preko projekta „Upravljanje čvrstim otpadom“, koji se finansira iz kreditnih sredstava Svjetske banke. Realizacijom ovog projekta biće postignut puni efekat sanitarnosti u Istočnoj Hercegovini.

Opština Trebinje je lider u proizvodnji električne energije u RS. Sistem HET proizvodi oko $\frac{1}{4}$ ukupne električne energije u Srpskoj

Ostali značajni elementi okruženja

Obrazovni sistem u Trebinju usmjeren je na školova-

nje visokostručnih kadrova, u cilju sprečavanja odliva kadrova, koji decenijama unazad karakteriše prostore istočne Hercegovine. U Trebinju djeluju:

- tri fakulteta: Fakultet za proizvodnju i menadžment, Akademija likovnih umjetnosti, Visoka škola za turizam i hotelijerstvo, a u planu je otvaranje i fakulteta iz oblasti poljoprivrede;
- tri srednje škole: Gimnazija „Jovan Dučić“, Centar srednjih škola i Tehnička škola;

- tri osnovne škole, i četiri predškolske ustanove i
- Škola za osnovno i srednje muzičko obrazovanje.

Na području opštine djeluje 11 banaka (preko svojih filijala ili ekspozitura),

šest mikrokreditnih organizacija, osam osiguravajućih kuća, kao i poslovna udruženja i asocijacije: Privredna komora regije Trebinje, JU Agencija za razvoj malih i srednjih preduzeća (MSP) opštine Trebinje, Poslovni inkubator Trebinje (pružanje pomoći preduzetnicima u osnivanju), Udruženje vinara opštine Trebinje „Vinos“, Udruženje pčelara opštine Trebinje „Žalfija“.

Kultura

Trebinje je grad kulture. Kulturna baština je dio jedin-

Opštine RS

stvenog identiteta ovog grada i važan generator duhovnih i materijalnih vrijednosti u novoj ekonomiji Trebinja.

Aktivne institucije kulture su: Muzej Hercegovine, Narodna biblioteka Trebinje, Centar za informisanje i kulturu (Dom kulture, „Glas Trebinja“, Radio Trebinje), Gradsko pozorište i Dom mladih.

Na području opštine aktivna su i dva kulturno-umjetnička društva: „SL Alat“ i „Hercegovina“ – Petrovo polje.

Kulturne manifestacije predstavljaju važan dio društvenog života Trebinja i znak su prepoznavanja ovog grada u širem duhovnom i fizičkom okruženju.

Trebinje posjeduje jedinstvenu kulturnu tradiciju i zavidnu kulturnu infrastrukturu. Osim institucionalnog, kultura ima i naglašeno manifestacioni karakter, doprinoseći kulturnoj prepoznatljivosti Trebinja u širem okruženju.

Manifestacija Trebinske ljetnje svečanosti odvija se svake godine od maja do oktobra mjeseca, prezentujući i promovišući najviša dostignuća u kulturi i razvoj kulturno-umjetničkog amaterizma.

Između ostalih, to su Dučićeve večeri poezije, Festival amaterskih pozorišta, Dječiji muzički festival, Likovna kolonija, interdisciplinarni festival Dani malih stvari. Između pobrojanih, Dučićeve večeri poezije su najznačajnija kulturna mani-

festacija istočne Hercegovine i jedan od najvećih praznika stiha cjelokupne srpske poezije, sa tradicijom dužom od četiri decenije.

Sport

Opština Trebinje ima više sportsko-rekreativnih objekata: fudbalski stadion, sportsku dvoranu, olimpijski ba-

plja više stotina mladih sportista iz desetak zemalja svijeta, uz prisustvo najboljih trenera evropske košarke.

Najvažniji strateški interesi

Veći projekti koji su u pripremi ili su u toku realizacije, a od bitnog su značaja za opštinu Trebinje su:

- izgradnja zaobilaznog pu-

Balkansko prvenstvo u džudou

zen, stadion malih sportova, sportske terene i druge manje sportske objekte.

Sport je razvijena i organizovana djelatnost koja se odvija u brojnim klubovima za fudbal, košarku, džudo, karate, rukomet, atletiku, plivanje i dr. U gradu djeluju 34 sportska kluba, društva i udruženja, koja okupljaju ukupno 2.650 članova.

Postojeći sportski sadržaji i sportska infrastruktura pružaju veoma dobre uslove za pripreme sportista za takmičenja. Košarkaški kamp Dejana Bodiroge "And 1 Rising Stars" svakog ljeta oku-

ta za tranzitna vozila (završena južna obilaznica);

- Industrijska zona Volujac 1 i 2, udaljena 4 km od grada, uz magistralni put prema Dubrovniku M20, veličine 50+50 ha. Posjeduje trafo stanicu 35/10 Kv, vodovod i asfaltiran put. Djelatnost je predviđena za ekološki čiste industrije. U zoni 1 trenutno djeluju četiri preduzeća;
- projekat rješavanja vodoposnabdjevanja Trebinja pitkom vodom (zamjena dotrajalog i proširenje postojećeg sistema);

Opštine RS

- izgradnja aerodroma na Zupcima i
- regionalni put Gacko – Foča, odnosno rješenje prevoja Čemerno (završetak planiran u 2011. godini).

Trebinje ima Strategiju razvoja 2009-2017, koja je sažeta u tri osnovna strateška cilja:

1. konkurentna privredna struktura,
2. podmlađena i napredna zajednica i
3. inspirativan životni ambijent.

Strategijom je definisan 91 razvojni projekat, sa mogućnošću korigovanja i dopuna, u zavisnosti od ekonomske situacije i prioriteta realizacije.

Strategija je fokusirana na najvažnije strateške izazove, kao što su:

- korišćenje obnovljivih izvora energije: voda, sunce i vjetar;
- eksploatacija građevinskih materijala (kamen, pijesak, šljunak);
- poljoprivredna proizvodnja u svim oblastima (voće, povrće, vinogradarstvo, proizvodnja duvana, stočarstvo, pčelarstvo, uzgoj ljekobilja, uzgoj ribe i dr.);
- metaloprerađivački i tekstilni sektor;
- turizam i ugostiteljstvo – blizina mora, rijeka, jezera i planine, bogato historijsko i kulturno nasljeđe (manastiri, tvrđave, arhitektura i sl.);
- proizvodnja čiste vode;

- aktiviranje i korišćenje arheoloških i kulturno-istorijskih lokaliteta u cilju razvoja turizma;
- izgradnja, održavanje i korišćenje putne infrastrukture i
- revitalizacija lovišta i ribogojilišta.

Prema anketi, većina preduzeća i preduzetnika Trebinje doživljava kao pogodno mjesto za poslovanje. Problemi sa neodgovarajućom finansijskom podrškom mogu se ublažiti znatno kvalitetnijim korišćenjem opštinskih kreditnih sredstava. Postoje prostor i interes za poboljšanja u pružanju razvojnih poslovnih usluga, poslovnom umrežavanju i udruživanju. Opštinska administracija treba u većoj mjeri da unaprijedi podršku i usluge poslovnoj zajednici i investitorima.

Za Trebinje se kaže da je grad sunca i platana, da je ekonomski, kulturni i uopšte centar istočne Hercegovine.

Sva važnija događanja na području opštine, kao i informacije iz oblasti djelovanja lokalne samouprave, dostupne su preko opštinskog sajta www.trebinje.rs.ba.

Poruka načelnika Opštine Trebinje dr Dobroslava Ćuka

U vremenu strukturnih ekonomskih i društvenih promjena, u kojem se upravo nalazimo, pred Trebinjem je ogroman izazov stvaranja jedinstvene konkurentske pozicije u okruženju, koje

više nije lokalno, već globalno.

Želimo da do kraja druge decenije novog milenijuma Trebinje bude među najpoželjnijim manjim gradovima u ju-

Dobroslav Ćuk

goistočnoj Evropi za kreativne poduhvate i rekreativan život, za poslovna ulaganja i lična ispunjenja.

Izvor razvojne inspiracije i privlačnosti Trebinja je jedinstveni sklad duhovnog i svjetovnog, kulturne i prirodne baštine, mediteranskog i kontinentalnog, grada i sela, starog i novog.

Želimo da uz pomoć takvog sklada gradimo Trebinje kao podmlađenu, kreativnu, preduzetničku zajednicu koja privlači i zadržava mlade, talentovane, obrazovane i uspješne ljude.

Time ćemo učiniti da Trebinje, uz ranije stvoreni imidž mjesta koje proizvodi najjeftiniju čistu energiju, postane prepoznatljivo kao sredina koja pruža najkvalitetniji život, nudi najzanimljiviji odmor, proizvodi najbolje vino i najzdraviju hranu u RS, BiH, Balkanu i jugoistočnoj Evropi.

PREDSTAVNIŠTVO REPUBLIKE SRPSKE

**Bulevar despota Stefana 4/IV
Beograd, Srbija**

Tel: 00 381 11 324 6633

Faks: 00 381 11 323 8633

E-mail: predstavnistvo@predstavnistvorsbg.rs